

MOČI, IZZIVI, VIZIJE VZGOJNIH ZAVODOV

Uredila
Alenka Kobolt

Univerza v Ljubljani
Pedagoška fakulteta

Posvetilo

Knjigo o vzgojnih zavodih in stanovanjskih skupinah namenjamo cenjenemu prijatelju, sodelavcu, kolegu dr. Ivanu Škofleku.

Ivo Škoflek, ostaja v naših mislih in čustvih kot ambasador vzgojnih zavodov in boter otrokom iz mladostnikom z vedenjsko čustvenimi težavami.

Bil je eden od začetnikov specialno pedagoške, defektološke in socialno pedagoške stroke slovenskega prostora.

Posvečamo jo kot zahvalo za altruizem in iskrenost ter žlahtnost, ki jo je vzgoja in izobraževanje dobivalo z učenjem po njem kot modelu.

Želimo, da bi bila monografija odmev mnogih idej, misli, potez in nasmehov, ki jih je delil z nami!

Hkrati naj spominja na veličino, ki nam jo je predstavljal!

MITJA KRAJNČAN

MOČI, IZZIVI, VIZIJE VZGOJNIH ZAVODOV

Uredila
Alenka Kobolt

Ljubljana 2015

Moči, izzivi, vizije vzgojnih zavodov

<i>Urednica</i>	Alenka Kobolt
<i>Recenzija</i>	red. prof. Antonija Žižak in red. prof. Bojan Dekleva
<i>Lektoriranje</i>	Mojca Kositer
<i>Prevod povzetkov v angleški jezik</i>	Vesna Selan Kure
<i>Izdala in založila</i>	Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani
<i>Za založnika</i>	Janez Krek, dekan
<i>Oblikovanje in priprava</i>	Igor Cerar
<i>Slika na naslovnici</i>	»Premagovanje ovir«, izdelek učenca VIZ Smlednik, mentor Slavko Zupan
<i>Tisk</i>	Formatisk, d. o. o., Ljubljana
<i>Naklada</i>	300 izvodov (1. izdaja, 1. natis)
	Ljubljana, 2015

.....
CIP – Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

37.018.3(082)
37.013.42(082)

MOČI, izzivi, vizije vzgojnih zavodov / uredila Alenka Kobolt ; [prevod povzetkov v angleški jezik Vesna Selan Kure]. - 1. izd., 1. natis. - Ljubljana : Pedagoška fakulteta, 2015

ISBN 978-961-253-178-2
1. Kobolt, Alenka
281284352
.....

© Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani, 2015

VSEBINA

Uvodne besede urednice	7
-------------------------------	----------

I. KVANTITATIVNA RAZISKAVA

<i>Mitja Krajncan, Polona Šoln Vrbinc</i> Med preteklostjo in prihodnostjo zavodske vzgoje	11
--	-----------

II. KVALITATIVNA RAZISKAVA

<i>Alenka Kobolt</i> Opredelitev konteksta in ciljev raziskovanja – Orisi stanja in vizij razvoja vzgojnih ustanov	37
--	-----------

Alenka Kobolt, Jana Rapuš Pavel, Tomaž Vec, Mija M. Klemenčič Rozman, Olga Poljšak Škraban, Urška Benčič, Darja Zorc Maver, Boštjan Bajželj, Špela Razpotnik, Nataša Zrim Martinjak

Orisi stanja in vizij razvoja ustanov	47
1 MD Maribor, MD Malči Beličeve, VZ Kranj	48
2 Mladinski dom Jarše	63
3 VIZ Veržej in VIZ Frana Milčinskega Smlednik	70
4 Vzgojni zavod Planina	86
5 VZ Slivnica, VIZ Višnja Gora, ZVI Logatec, PD Radeče	94
Sklepne ugotovitve	116

III. VZGOJNO DELO, ODNOSI MED MLADIMI, SODELOVANJE S STARŠI

<i>Marina Ristić</i> Refleksija vloge vzgojiteljice v vzgojno-izobraževalnem zavodu	135
---	------------

<i>Saša Borovnik, Lucija Mikelj</i> Vrstniški odnosi v stanovanjskih skupinah Vzgojnega zavoda Kranj	151
--	------------

<i>Marjan Gradišar</i>	
Stališča vzgojiteljev do aktivnega vključevanja staršev v proces vzgoje v vzgojnih zavodih	171
<i>Lea Mikša</i>	
Sodelovanje s starši otrok v vzgojnih ustanovah	189
IV. MOŽNOSTI INTERVENIRANJA PRED, MED IN PO INSTITUCIONALNI VZGOJI	
<i>Ana Kukovič</i>	
Starši in mladostniki s težavami v socialni integraciji – neprostoVOLJNI uporabniki na centru za socialno delo	213
<i>Simona Lesar</i>	
Socialno pedagoška pomoč družinam – teoretični vidiki in socialno pedagoška praksa, Tübingen, Nemčija	225
<i>Ešli Cvetko</i>	
Možnosti uporabe avtobiografskega narativnega intervjuja pri socialno pedagoškem delu	239
Povzetki v slovenskem jeziku	265
English summaries	271
Predstavitev avtorjev in avtoric	277
Stvarno kazalo	281

UVODNE BESEDE UREDNICE

Znanstvena monografija z naslovom **Moči, izzivi in vizije vzgojnih zavodov** je nastajala več let. Odločitev o razvojnem sodelovanju med vzgojnimi zavodi in Pedagoško fakulteto v Ljubljani sega v leto 2012, ko smo skupaj z ravnateljki tematizirali možne oblike sodelovanja. Med drugim se je utrnila ideja o dveh raziskovalnih pristopih – kvantitativnem in kvalitativnem, ki naj bi omogočila pridobiti čim bolj celovite ocene ter izkušnje vseh ustanov tako o dobrih praksah kot o izzivih, s katerimi se srečujejo pri delovanju in razvojnih načrtih. Zaključki izvedbe in rezultati obeh projektov so opisani v prvem in drugem delu monografije.

O izsledkih kvantitativnega pristopa pišeta Mitja Krajncan in Polona Šoln Vrbinc v prispevku *Med preteklostjo in prihodnostjo zavodske vzgoje*. Proces pridobivanja kvalitativnih podatkov, njihova analiza in predstavitev so opisani v prispevku *Orisi stanja in vizij razvoja ustanov*, kjer so avtorji/-ce vsi sodelujoči, bodisi v terenskem zbiranju podatkov ali v njihovi analizi.

Upam, da bodo bralci in bralke v obeh prispevkih dobili celovit vpogled v delovanje vzgojnih ustanov, ki ostajajo na koncu kontinuuma skrbi za mlade s čustvenimi, vedenjskimi in socialno integracijskimi težavami pri nas. Zato se srečujejo z vrsto izzivov in dilem, ki jih skušajo obvladovati in reševati v vsakodnevem življenju z mladimi in v sodelovanju z njihovimi starši ter drugimi, predvsem centri za socialno delo ter izobraževalnimi in zdravstvenimi ustanovami. Vemo, da se življenje, tako v stanovanjski skupini kot v vzgojni enoti zavoda, odvija v medsebojnem prepletu in so-vplivanju družbenih, strukturnih, zakonodajnih, individualnih in skupinskih dejavnikov. Oba prispevka skušata čim bolj verodostojno predstaviti to večdimenzionalnost in hkrati ne prezreti vseh drugih dejavnikov, značilnosti organizacije, oblik dela, kompetenc zaposlenih, težav, a tudi moči mladih in njihovih družin ..., ki sestavljajo mozaik bivanja in dela v izven-družinski zavodski vzgoji.

V tretji del monografije so uvrščeni štirje prispevki, ki dopolnjujejo sliko delovanja ustanov in pozornost bralca/-ke usmerijo v naslednje tematike.

Prispevek Marine Ristić *Refleksija vloge vzgojiteljice v vzgojno-izobraževalnem zavodu* opiše prvoosebno izkušnjo avtorice in drugih vzgojiteljev/-ic o tem, kako kompleksno, zahtevno in fleksibilno je vzgojno delo. Poudari pomen neprestanega prilagajanja in obvladovanja raznovrstnih pričakovanj in utemelji nujnost nenehne refleksije svojega in timskega delovanja.

O vrstniških odnosih v stanovanjskih skupinah pišeta Saša Borovnik in Lucija Mikelj v prispevku *Vrstniški odnosi v VZ Kranj*. Na osnovi usmerjenih pogovorov z mladimi v skupinah opišeta njihovo povezanost, dinamiko, konflikte, doživljanje skupin in odnosov, a tudi podporo vzgojiteljev.

Sledita dva prispevka o ključni tematiki zavodskega dela – oblikovanju oblik in načinov sodelovanja s starši. O stališčih vzgojiteljev do sodelovanja staršev piše Marjan Gradišar v prispevku *Stališča vzgojiteljev do aktivnega vključevanja staršev v proces vzgoje v vzgojnih zavodih*. Predstavi rezultate kvantitativnega raziskovanja in tematizira pomen stališč in izkušenj, ki jih imajo zaposleni v ustanovah pri sodelovanju s starši. Podobno tematiko razgrne Lea Mikša v prispevku *Sodelovanje s starši otrok v vzgojnih ustanovah*. Oba prispevka tematizirata pomemben segment izven-družinske vzgoje, saj se večina mladih po zavodski izkušnji vrača v domače okolje. Področje je pomembno tudi zaradi tega, ker so pričakovanja in stališča zavodov in centrov o razmejitvah in pristojnostih za to delo dokaj različna.

V četrtem delu prispevki prinašajo vpogled v različne tematike, ki so posredno in/ali neposredno povezane z izzivi in dilemami zavodske vzgoje. Prispevek Ane Kukovič *Starši in mladostniki s težavami v socialni integraciji – neprostoVOLJNI uporabniki na centru za socialno delo* predstavi pogled centra in starša ter mladostnika kot neprostoVOLjnega klienta, kar znova tematizira medsebojna pričakovanja, pozicijo družin in mladostnikov, s katerimi se v ustanovah srečujemo.

Prispevek Simone Lesar *Socialnopedagoška pomoč družinam – teoretični vidiki in socialnopedagoška praksa v Tübingenu – Nemčija* teoretsko in izkustveno predstavi alternativno obliko socialnopedagoškega dela, ki ga pri nas v tako intenzivni obliki ne prakticiramo. Gre za skupnostno obliko, kjer strokovni delavec/-ka družino in vse njene člane podpira v njihovem neposrednem družinskem okolju. Menim, da je to strokovni izziv, ki bi ga bilo treba sprejeti in realizirati tudi v Sloveniji.

Monografijo zaključí prispevek Ešli Cvetko *Možnosti uporabe avtobiografskega narativnega intervjuja pri socialnopedagoškem delu*. Teoretsko in praktično je predstavljen pristop razlagalnega oziroma hermenevtičnega razumevanja poteka biografij, ki je alternativa psiho-socialnemu ocenjevalnemu oziroma diagnostičnemu modelu spoznavanja in razumevanja življenjskih zgodb mladih in njihovega doživljanja. Pristop, ki morda obeta tudi spremembo paradigme razumevanja položajev otrok in mladostnikov v naših vzgojnih ustanovah.

ALENKA KOBOLT

IZ RECENZIJ

Monografija prinaša informativne in edukativne vsebine in sporočila o spremembah konceptov v izvendružinski zavodski vzgoji. Dokumentira moči in izzive tovrstne vzgoje na osnovi empiričnih podatkov in refleksij o potekih praktičnega dela. Delo sestavljajo heterogeni prispevki avtorjev in avtoric, ki so sledili znanstvenemu in osebnemu stilu pisanja. V nekaterih prispevkih je v ospredju interpretacija podatkov, v drugih teoretski in konceptualni vidiki, v tretjih strokovno praktična dimenzija novih pristopov dela. Kljub raznolikosti se prispevki medsebojno dopolnjujejo in sestavljajo vsebinsko bogato in poučno celoto. Knjiga inovativno in hrabro kombinira izsledke različnih raziskovanj in tvori postmoderne dokument, ki konstruira stvarnost izvendružinske vzgoje v Sloveniji iz različnih perspektiv.

PROF. DR. BOJAN DEKLEVA

Monografija predstavlja razmeroma heterogeno zbirko prispevkov, ki opisujejo situacijo, vizije razvoja in opcije razmišljanja o izvendružinski vzgoji v Sloveniji v zadnjih letih. V resnici je to prvo obsežnejše delo o slovenskih vzgojnih zavodih po elaboratu, ki je bil pripravljen v zvezi s prenovo zavodov leta 1985. S tem delo zapolnjuje praznino in poziva k nadaljnjim, po eni strani bolj sistematičnim in ozko fokusiranim, po drugi strani pa sistemsko naravnanim raziskovanjem.

PROF. DR. ANTONIJA ŽIŽAK

Cena: 18,00 €

ISBN 978-961-253-178-2

9 789612 531782